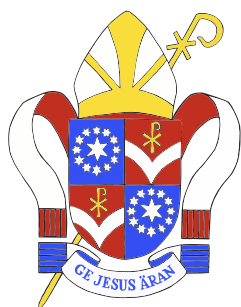

Foto: Uschi Dreucker/pixelio.de

Vinden blåser vart den vill – och jag visste det inte

Ett brev från biskop Åke Bonnier om den heliga Anden

Svenska kyrkan
SKARA STIFT

Den heliga Anden är inte helt lätt att gripa tag om med förnuftet. Det handlar inte om någon form av ande som man kan komma i kontakt med ”på andra sidan” genom seanser, det handlar inte om något spöke trots att en möjlig engelsk översättning av den heliga Anden är ”The holy Ghost”.

Nej, talet om ”den heliga Anden” är snarare ett sätt för oss att både ”förstå” och fördjupa att den ende Guden är ”tre i en och en i tre” (Sv.ps 338), att Gud alltid är närvarande, att Gud är hela skapelsens Gud och att Gud delat vår mänsklighet på ett unikt sätt i en historisk person och som visat oss, genom Jesu liv, död och uppståndelse, att kärleken är starkare än det som vill bryta ned.

DETTA ”ÅRSBREV” är det tredje i en serie om treenigheten - ett tema som legat som en grundklang sedan 2015 i Skara stifts kursutbud och föreläsningar. Det första året var Sonens år. Det andra var Faderns år och nu är det alltså dags för den heliga Andens år.

Samtidigt högtidlighåller den världsvida lutherska kyrkofamiljen att det är 500 år sedan reformationsprocessen påbörjades av Martin Luther. Det skedde med de berömda teserna som han enligt traditionen spikade upp på slottskyrkans port i Wittenberg.

När jag tänker på den heliga Anden går mina tankar till skapelseberättelsen i 1:a Mosebok. Redan i den andra versen möter jag Anden. Hon flaxar eller hoverar (jo, så lär det stå i den hebreiska grundtexten) över

kaosvattnet. I Bibel 2000 står det: ”Jorden var öde och tom, djupet täcktes av mörker och en gudsvind svepte fram över vattnet”. (1 Mos 1:2)

Gud är verksam just genom den heliga Anden som skapar och som i varje sammanhang fortsätter att skapa, som genomsyrar hela skapelsen så att allt skapat är heligt. När vi går i skog och mark, när vi reser över hav och flyger genom luften, när vi vistas i stad och by är allting heligt.

Varje gräsmatta är helig, varje träd, varje blomma, varje berg, varje sjö, luften vi andas, varje fisk, varje fågel, varje insekt, varje småkryp, varje däggdjur och så vidare. Självlklart är också varje människa helig. Allt är skapat av Gud.

I detta sammanhang är Anden också en feminin gudsbeteckning, eftersom Anden heter *ruach* på hebreiska - ett substantiv som är femininum.

Men krig, våld och terror, är det också heligt? Nej, allt det vi uppfattar som destruktivt är ett resultat av mänsklig aktivitet. Det profana är därmed människans verk när människan, trots att hon är helig i sig själv, blockerar sig för den heliga Andens verkan, väljer det ondas sida och därmed sviker sin kallelse att vara Guds medskapare. Då vanhelgar människan världen.

VIDARE KAN VI i Gamla testamentet följa Guds Andes verk genom kungar som smörjs med olja. Det är ett uttryck för att de är Guds utvalda. Oljan är en symbol för Guds närvaro, vilja och Ande. Kungarna är därmed en sorts ”ministrar” i Guds rike.

Gamla testamentets profeter var likaså vägleda av den heliga Anden och kunde på det viset uttrycka

Guds vilja. Guds Ande är alltså verksam från Bibelns första blad i den heliga berättelsen.

Jesus själv blev, enligt Lukasevangeliet, till genom den heliga Andens ingripande: "Men ängeln svarade henne: "Helig ande skall komma över dig, och den Högstes kraft skall vila över dig..." (Luk 1:35). I Jesu dop var Anden närvarande (Matt 3:16) och när Jesus förkunnade i Nasarets synagoga (Luk 4:18-21) hänvisade han till att Anden var verksam i honom. Allt det Jesus gjorde och sade var ett uttryck för Guds Ande, det vill säga för Gud, så att vi som kristna kan bekänna att Jesus var och är sann Gud och sann Människa.

NÄR JESUS närmade sig slutet av sitt jordiska liv höll han, enligt evangelisten Johannes, ett avskedstal (Joh 14-17) där han talade om att den heliga Anden skulle komma till lärjungarna.

Anden kallas där för "hjälparen" (Joh 14:16, 26; 15:7). Det är en hjälpare som ska hjälpa lärjungarna att förstå mer av Jesu budskap och mer av det han gjorde i sitt liv. Inte minst gäller det förståelsen av vad Jesu död på korset och hans uppståndelse från de döda innebär. Anden, hjälparen, visar också oss på sanningen om Gud och hur Gud på ett gränsöverskridande sätt verkar i vår tillvaro.

I detta sammanhang är det oundvikligt att nämna pingstens underbara händelse där den heliga Anden på ett unikt sätt kom över de samlade lärjungarna. Anden, det vill säga Gud; Fadern, Sonen och den heliga Anden fyllde dem så att de vågade gå ut och berätta om det stora som hänt genom Jesus från Nasaret, alltså tala om Guds stora gärningar. (Apg 2:1-11).

Vi brukar säga att pingstdagen är kyrkans födelsedag. När den utlovade Anden kom var den uppståndne Jesus själv med sina lärjungar fast på ett nytt sätt.

Foto: Sven-Erik Falk

De fylldes då av en helig iver att berätta om Jesu död och uppståndelse, om det livgivande, om Guds kärlek som spränger alla gränser. Det handlade inte längre främst om folktillhörighet, utan budskapet riktades också till dem som inte tillhörde det judiska folket - gojim - hedningarna.

Aposteln Paulus fylldes av helig Ande och insåg att den Gud han så aktivt tillbett som praktiserande jude nu kallade honom att följa och förkunna samma Gud genom Jesus från Nasaret. Allt detta var ett verk av den heliga Anden som fortsätter att verka än idag.

VARJE KYRKA i Skara stift vittnar om den heliga Anden. De står där i vår härliga bygd och ropar ut det underbara evangeliet om Fadern, Sonen och den heliga Anden. Det gäller bara att vi hör ropet mitt i allt brus, mitt i det höghastighetssamhälle vi lever i. När vi talar om Anden talar vi om Jesus Kristus. När vi talar om Anden talar vi om Fadern Skaparen. När vi talar om Gud talar vi om hela treenigheten.

Vi tror ju på en enda Gud. Fast Gud, som är en, möter oss på olika sätt och på alla dessa sätt är hela Gud närvarande. Så när vi säger att vi, i ord och handling, ska tala tydligt om Jesus kan vi inte göra det om vi inte talar om hela treenigheten. Allt hör samman.

Att Anden utgår av Fadern och Sonen bekänner vi i den nicenska trosbekännelsen. Och det har den västliga kyrkan hållit fast vid och det gläder vi oss över. Just den bekännelsen uttrycker nämligen att Gud är en Gud vars väsen är relation. Gud är i sig, i den mån man alls kan tala om vad Gud är i sig, relation. Och Gud vill relation med dig och mig.

Därför möter Gud oss i skapelsens skönhet och skörhet. Därför möter Gud oss på ett unikt sätt i Jesus från Nasaret. Därför möter Gud oss i varje medmänniska och i varje vibrerande atomkärna. Det handlar om den heliga Anden som sveper genom tiden (chronos) och skapar Guds tid (kairos) i varje innevarande ögonblick.

MEN OM NU ANDEN är Gud: Fadern, Sonen och den heliga Anden på en gång, är då den heliga Anden bunden till den kristna tron, till kyrkans sammanhang? Det finns den kyrkofromhetstradition som menar att Anden inte verkar i andra religioner utan är typiskt kristen.

Jag tänker på ett underbart ord av Jesus i Johannevangeliet. Där står det: "Vinden blåser vart den vill, och du hör den blåsa, men du vet inte varifrån den kommer eller vart den far". (Joh 3:8). Det handlar om den gränssprängande anden, om Gud som också

Foto: Blitzmaerker/pixelio.de

möter i det oväntade, där vi inte trodde att Gud skulle vara. (1 Mos 28:16-17).

Begreppet "den heliga Anden" är ett kristet begrepp men den heliga Anden verkar också i andra sammanhang än i kyrkan och den kristna trons domäner. I Galaterbrevet i Nya testamentet kan vi läsa om Andens frukter - alltså ett resultat av den heliga Andens "aktivitet". "Men andens frukter är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trofasthet, ödmjukhet och självbehärskning." (Gal 5:22-23) Dessa frukter återfinns vi också utanför det kristna sammanhanget. Alltså kan vi se att Gud möter på ett underbart sätt också utanför det som är vårt eget.

Vi ska givetvis med glädje och stolthet tala om vår egen tro och vårt eget sammanhang. Samtidigt får vi med nyfikenhet och kanske med en "helig avund" lyssna till vår medbroder och medsyster från en annan religions sammanhang som har en annan trosuppfattning. Kanske får vi upptäcka det fantastiska hos den andres tradition som vi saknar i vår egen.

Gud är som bekant alltid större än vad våra kännelser kan formulera. Ja, sanningen om Gud är alltid större än sanningen om Gud.

SAMTALSFRÅGOR.

1. Den heliga Anden verkar här och nu också i ditt liv. Sådan är Gud. Gud går inte att stänga in i heliga byggnader. När du ser på Ditt liv i backspegeln - kan du se att du haft Guds Andes ledning i något sammanhang?
2. Vad betyder Gud som Ande för dig?
3. I sin vardag är människor ofta omedvetna om skapelsens helighet och skönhet. Inte sällan bejakar människan onda strukturer som exploaterar och utnyttjar jordens resurser. Vad tänker du om det?
4. Tanken på att Guds Ande är verksam också utanför kyrkans och den kristna traditionens sammanhang - vad tänker du om det?